

Innovációs javaslatok a határrendészeti szolgálati ág részére a tömeges méretű migráció kezelésében¹

Bevezetés

A hazánk Schengeni külső határát érintő tömegesen megjelenő illegális migráció jogszabályoknak megfelelő kezelése talán a legnagyobb kihívást jelentette nemcsak a határrendészeti szakterületnek, de a teljes rendőri állománynak az elmúlt három évben, de leginkább 2015-ben, a „menekültválság” évében, amikor az államhatárt jogellenesen átlépő 414 ezer főből 170 ezer fő regisztrációja volt fizikailag elvégezhető az idegenrendészeti eljárás során.

Az elmúlt év végén és az idei évben az ideiglenes biztonsági határzár bevezetésének eredményeként, a korábban Magyarország déli határszakaszára nehezedő kiemelkedően magas migrációs nyomás alábbhagyott, azonban a csoportos tiltott határátlépések nem szűntek meg teljesen. A magyar-szerb határszakaszon létesített tranzitónák folyamatos működése ellenére a harmadik országbeli állampolgárok jelenleg is próbálkoznak embercsempészek segítségével vagy önállóan kisebb-nagyobb csoportokban a határzáron keresztül illegálisan az ország területére jutni. Ennek megakadályozására mind Csongrád, mind Bács-Kiskun megyék határszakaszai megyei csapatszolgálati századokkal, heti váltásban történő megerősítése jelenleg is folyamatosan zajlik. A zöldhatáron érkezők nagy részét a rendőrök és a honvédek elfogják, vagy eleve megakadályozzák a határzár átvágásával kezdődő próbálkozásukat, azonban az illegális migránsok egy része így is bejut Magyarországra. Elég, ha kisebb csoportok követik a határzár kerítését és napokig gyalogolva olyan helyet keresnek ahol – például

¹ A Rendőrség Tudományos Tanácsának 2016. évi pályázati felhívására benyújtott pályamű szerkesztett változata

vízparton – már a gyorstelepítésű drótakadály is megszűnik, majd azt megkerülve bejuthatnak. Azt ugyanis ők is tudják – hiszen az embercsempészek eligazítják őket – hogy ilyenkor nem követnek el bűncselekményt, nem kerülnek bíróság elé. A migránsok ezen felül a mobil kommunikációs lehetőségeket magas fokon használják ki az illegális határátlépés sikerének biztosításához. Elég csak a migráns közösségi oldalakra, chat-szobákra gondolni, de létezik olyan egyszerű applikáció is, amely rögzíti a bejárt útvonalat és azt elektronikus térképre rajzolja fel. Amennyiben egy csoport sikeresen bejut Magyarországra ezt az útvonalat át lehet küldeni a még Szerbiában lévő társak telefonjára, akiket a GPS technológia innentől már végig vezet rajta, tehát tájékozódni sem kell.

A Baranya Megyei Rendőr-főkapitányság megerősítő erők vezényleésével folyamatosan részt vett a szerb viszonylatban jelentkezett illegális bevándorlással kapcsolatos feladatok ellátásában. Az elmúlt év első félévének végére a Bács-Kiskun és Csongrád megyékben elfogottak nagy száma okán a lefolytatandó idegenrendészeti eljárások érdekében Pécssett, a Rendészeti Igazgatóság objektumában is kialakításra került egy Ideiglenes Meghallgató Központ. A központ 2015. június 26. és 2015. szeptember 16. között 5263 személy idegenrendészeti eljárását folytatta le. Az eljárás alá vontak – 5 fő kivételével – a szerb viszonylatban kerültek elfogásra, közülük 51% szír, 29% afgán, 9% pakisztáni, 3% iraki, 8% egyéb állampolgárságúnak vallotta magát. Az alacsony kiutasítási arányt jól példázza, hogy a külföldiek közül 44 főt – kevesebb, mint az elfogottak 1 %-át – vették idegenrendészeti őrizetbe kiutasításuk elrendelése mellett. Az összes többi külföldi a benyújtott menedékkérelme miatt kikerült a rendőrség, majd a nemzetbiztonsági szervek látóköréből is és lehetőség szerint folytatták útjukat Ausztria, Németország, Svájc, Svédország vagy az Egyesült Királyság felé.

Az egész Európára jellemző tömeges méretű migráció maga után vonta a terrorfenyegetettség eddig szokatlan dimenziójának megjelenését, és a menedékkérők közé vegyült Európai nagyvárosokban robbantásos merényleteket elkövetett személyek megjelenése is növelte az igényt a megbízhatóbb személyazonosítás és regisztráció iránt. A nehezen ellenőrizhető migrációs hullám egyre újabb kihívások elé állította a rendőrséget, amely az

első védelmi vonalban azzal szembesült, hogy a menekültválság csúcsán nem mindig tudott időszerű, megbízható adatokkal szolgálni sem a bevándorlási szervek, sem pedig a terrorelhárítás felé.

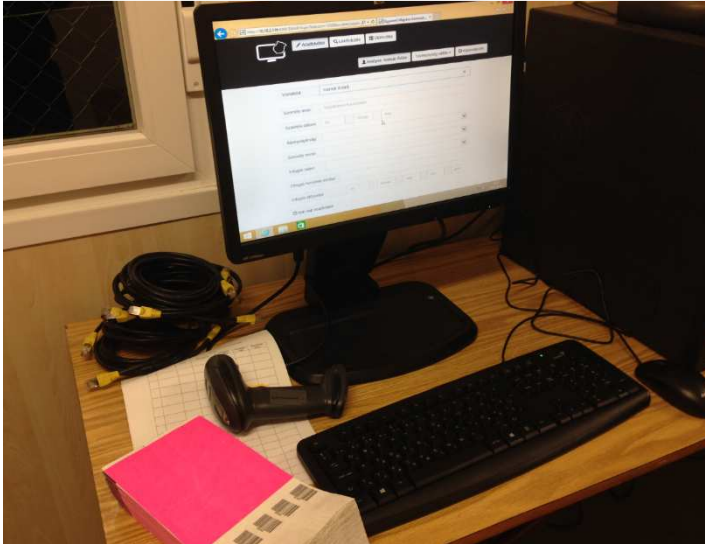
Természetesen a személyazonosítás problémája segítette a fejlesztéseket, így lehetőségem nyílt egy újítási javaslat benyújtására, mely az Egyszerű Migráns Azonosító Rendszer (EMAR) nevet kapta. A rendszer rövid bemutatását követően annak további fejlesztési lehetőségeit kívánom számba venni és azok közül többet – mint potenciális innovációs lehetőséget – felvetni.

Egy már megvalósult fejlesztés: az EMAR rendszer

Az Egyszerű Migráns Azonosító Rendszer egy olyan – az idegenrendészeti eljárások során a migránsok azonosítását és mozgásuk nyomon követését lehetővé tevő – egyedi műszaki és szervezési megoldás, mellyel a tiltott határátlépést követően elfogott harmadik országbeliek rendőrségi előállító helyeken illetve a meghallgató-regisztrációs központok közötti úton és a központokban történő személy azonosítása az idegenrendészeti eljárás teljes szakaszában a korábbinál pontosabban, gyorsabban valósul meg, valamint az eljárás alatti nyomon követésük időszerűbbé válik. A rendőrök a személyek helyzetével kapcsolatban valós idejű adatokat kaphatnak elősegítve ezzel a helyzettudatosság és a biztonság növelését.

Az innovációs javaslatot 2015 májusában dolgoztam ki és a megyei rendészeti rendőrfőkapitány-helyettesen keresztül – a szolgálati út betartásával – 2015. május 7-én került felterjesztésre az ORFK Határrendészeti Főosztályra. A Határrendészeti Főosztály vezetője a javaslatot megvalósításra érdemesnek találta, ezért felkérték az ORFK GF Informatikai Fejlesztési Főosztályát a hozzá kapcsolódó szoftver kifejlesztésére. A főosztály kérésére a szoftver-követelményekre vonatkozó javaslatot is kidolgoztam. Az Informatikai Fejlesztési Főosztály ezek figyelembe vételével a Határrendészeti Főosztály útmutatásai alapján kifejlesztette az EMAR intranetes szoftverét Robotzsaru NEO-hoz kötött belépési jogosultsággal. Az első vonalkód le-

olvasóval ellátott EMAR rendszert a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság Röszke II. gyűjtőpontján 2015. szeptember 5-én telepítették, és még aznap a tesztfázisban lévő rendszer alkalmazása elindult. Ezt követően több megyei rendőr-főkapitányságon – köztük a baranyai Ideiglenes Meghallgató Központban – is telepítésre került a vonalkódos karszalagokkal és vonalkód olvasóval ellátott EMAR szoftver.

1. számú kép
Telepített EMAR rendszer Röszkén

A már megvalósult EMAR rendszer az idegenrendészeti eljárást, vagy a határzár tiltott átlépése bűncselekmény miatt elfogottaknál a nyomozást, meghallgatást vagy kihallgatást végző helyszíneken létrehozott ki- és beléptető pontokon működik. Ezek megerősítésre kerültek egy-egy EMAR számítógépes munkaállomással. A munkaállomásokhoz vonalkód olvasót (és opcionálisan webkamerát) csatlakoztattak. A zöldhatáron a határzárnál vagy mélységben az elfogást követően vagy legkésőbb a rendőrségi objektumba történő beszállításkor egy vonalkódos karszalag kerül fel az elfogott személy csuklójára, melyen rögzítésre kerül az elfogás ideje. Az EMAR

program a vonalkód beolvasásával megbízhatóan rögzíti a személy és az elfogás alapvető adatait illetve a helyben készített fényképet is. A program képes minden telepítési helyen (meghallgató, átvizsgáló helyiség stb...) a megjelenő migránsok gyors azonosítására továbbá az előállítási idő nyomon követésére. A személy adatlapja automatikusan bekerül egy adatbázisba, mely végig kíséri az eljárás ideje alatt. Emellett azonnal lekérdezhetővé válik az objektumokban tartózkodók pontos száma, illetve lehetőség van az adatok szűrésével történő különböző lekérdezésekre, szállítási listák készítésére is.

2. számú kép Az EMAR rendszer elvi vázlata

Ez a rendszer azonnali pontos információt szolgáltat az elfogásban, vizsgálati munkában állománynak az intranetes felületen történő belépés után függetlenül attól, hogy melyik objektumban tartózkodnak. Természetesen a felvett elektronikus adatlapok előállítási nyilvántartássá fűzhetők össze.

A rendszer legnagyobb előnye mégis az, hogy a migránsok mozgása nyomon követhető, és a biztonság növelhető a rendszer alkalmazása által, mely elsődleges érdekként fogalmazható meg. Ezen felül a továbbszállítások esetén kinyomtatott listák a buszra szállítás előtt leolvasott karszalagok adatai alapján gyorsan és pontosan készülnek el. Az persze már az újítási javaslatban is röviden kifejtésre került, hogy a rendszer koránt sem teljes, csak a gyors személyazonosítás, a migránsok mozgásának rendőrségi objektumokon belüli pontosabb nyomon követhetősége, a pontosabb adat-szolgáltatás és nyilvántartás igénye hívta életre. A fentiek alapján – a szakmai feladatokban való személyes részvételem okán is – több fejlesztési lehetőséget is kidolgoztam, melyet jelen tanulmányban kívánok összefoglalni.

Javaslatok további technikai fejlesztésekre

A fejlesztési lehetőségek számba vételekor arra kell törekedni, hogy a jelenleg a rendőrségnél alkalmazott technikai eszközök hogyan kapcsolhatók össze, illetve bizonyos szoftverfejlesztésekkel ezek hogyan alkothatnak egy biztonságosabb migráns személyazonosítást lehetővé tevő rendszert. A kiindulópont az volt, hogy az EMAR rendszer egy segédprogram, mely a külföldi elsődleges azonosító adatait akkor tartalmazza, ha azt már az objektumba való beléptetéskor ismerjük, vagyis megbízható tolmáccsal írásban személyi adatlapon rögzítjük. Ekkor a személyes adat már bekerül az EMAR rendszerbe, de azt később más programokban is rögzíteni kell. Ezek a programok összekapcsolhatók, integrálhatók. Az integrálásra kerülő rendőrségi szoftverek között a legfontosabb a HIDRA rendszer lenne.

A kockázat értékelés, az elemző-értékelő munka szempontjából elengedhetetlen egy idegenrendészeti ügymenetet támogató számítógépes alkalmazás folyamatos használata. Ezt a szerepet tölti be a 2006. január 1-én elindított HIDRA rendszer, teljes nevén a Hazai Idegenrendészeti Ügymenetet Támogató Rendszer. A szoftver képes a rendőrség által indított idegenrendészeti ügyekben az ügytípusok, intézkedések és azokhoz tartozó

iratok készítésére, tárolására, Robotzsaru rendszeren keresztül történő iktatására és irattárazására. A HIDRA rendszerbe felvitt pontos személyes törzsadatok és a meghallgatási jegyzőkönyvek az idegenrendészeti elemző-értékelő munka legfontosabb forrásai. A HIDRA 2013-ban került egy interfész kapcsolattal összeköttetésbe került a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatallal (BÁH) Menekültügyi Információs Rendszerével a MIR-el, így a fenti adatok automatikusan átkerülnek a Hivatal adatbázisába, segítve ezzel a későbbi menekültügyi eljárások megindítását.

A rendőrségi hatósági idegenrendészeti ügyintézők az idegenrendészeti ügyekben előállított harmadik országbeli állampolgárok személyes adatait jelenleg még egy idegen nyelvű papír alapú adatlapról rögzítik a HIDRA rendszer törzsadatok részében. A technikusok által készített digitális fényképet jelenleg szintén külön kell az ügghöz hozzáfűzni, a feltöltés pedig nehézkes, mert 300 kbyte alatti képet kell előállítani, vagyis a mai digitális fényképezőgépekkel készült legjobb esetben is 1 Mbyte méretű képeket kell „lebutítani” mely nagy mennyiségben időbe telik. Ezt követően azokat még fel is kell tölteni a rendszerbe. A HIDRA ezen kívül külön kéri megadni az elfogás-előállítás idejét, az intézkedők adatait és az intézkedés leírását is. Ezt követően kitölthetők a szükséges iratok melyek közül a legfontosabbak a jogokról szóló tájékoztató, a jelentés az előállításról, a meghallgatási jegyzőkönyv, az igazolások, határozatok, végzések, valamint a tolmács tevékenységek iratai. Ezek egy részének a kitöltése automatizálható, már az elfogó járőr eszközein tárolt és alkalmazott szoftverek fejlesztésével megvalósítható, így jelen tanulmány egy része ezen fejlesztések megvalósíthatóságával foglalkozik.

Az illegális migráció elleni fellépést célzó járőrszolgálat és az idegenrendészeti ügyintézés oldaláról a jelenlegi rendszer fejlesztésekor felvetődik a járőrszolgálat részére olyan *mobil járőrjelentés* alkalmazás kifejlesztése is, mely a terepen az elfogást követően segíti a jelentéskészítést, helyszínvázlat megjelenítését, fénykép dokumentáció rögzítését és a szolgálati statisztika készítését. Egy a már meglévő TIR mobil rendszerhez kapcsolódó, arra ráépülő mobil határrendészeti tevékenységet támogató rendszer

jelentősen meggyorsítja és pontosabbá teszi az elfogás végrehajtását, a jelentési rendszert, segítve a tevékenységirányítást és a határrendészeti kirendeltségek, rendőrkapitányságok elemző-értékelő és vizsgálati munkáját is.

Az előállított migránsok az esetek egy részében – elrejtve ugyan – de személyes okmányokkal, esetenként úti okmányokkal is rendelkeznek, ezekből viszont a személyes adatokat a rendőrök – a tolmácsok segítségével kimásolják, nem kerülnek gépi beolvasásra. Például a géppel olvasható OCR kódsávval ellátott szír útlevéllel rendelkezők esetében az EMAR munkaállomásokhoz kapcsolt – határátkelőhelyeken is használt – okmány-leolvasó gyorsíthatja a munkát, valamint a Határellenőrző és Regisztrációs Rendszer (HERR) ezzel összekapcsolt modulja (pl: mélységi ellenőrzés üzemmódban) azonnal adattári lekérdezést is végezhet az okmány adatai alapján. Ebben az esetben a HERMON rendszerben is könnyen és gyorsan lekérdezhetőek a személyek adatai, ezek összevethetőek az élő körözési adatokkal.

A jelenlegi EMAR munkaállomásokból más hardveres perifériák csatlakoztatása és a szükséges szoftveres fejlesztés után úgynevezett EMAR kioszkok kifejlesztése is megvalósítható. Ehhez persze pályázati támogatás elnyerése is szükséges lenne. A szerző javaslata szerint a kioszkok hasonlóak lennének a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér 2-es terminálján elhelyezett automatizált határforgalom ellenőrző rendszer egyik eleméhez.

A repülőtéren telepített eGate első eleme a kioszk, melynél az azt igénybe vevő utasoknak a kapuhoz érkezést megelőzően az úti okmányuk beolvasásával regisztrálniuk kell magukat.

3. számú kép
Kioszk az LFNR 2. terminálon

A sikeres okmányolvasást követően az utas adatai egy ideiglenes adatbázisba kerülnek, amelyet a rendszer az utas ujjnyomata és az okmányban elhelyezett chipben tárolt ujjnyomat összevetése céljából kezel a határátlépés időpontjáig. A rendszer második eleme a zsilipkapu, amely a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér 2-es Terminál indulási szintjén, a schengeni térségből kilépő utasok határellenőrzésére kijelölt területén került telepítésre. A zsilipkapuban az utasok ujjnyomatukkal azonosítják magukat. A levett ujjnyomat-minták összevetésre kerülnek az ideiglenes adatbázisban tárolt adatokkal, azonosság esetén a zsilipkapu ajtaja kinyílik, és az utas átléptetése megtörténik. Ez persze a kifejlesztendő EMAR kioszk esetében nem a határforgalom ellenőrzését, hanem a migránsok személyazonosítását és regisztrációját szolgálja.

A következő fejlesztési lehetőség az EMAR és a HIDRA összekapcsolása. Az EMAR-ba bevitt személyes adatok, az EMAR kamerája által készített fénykép és az intézkedés alap adatainak (pl: elfogás ideje) a HIDRA idegenrendészeti ügymenet támogató rendszerbe történő automatikus át-
emelése, automatikus törzsadat kitöltés és a személynek új ügy nyitása jelentősen gyorsítaná a jelenlegi ügyintézését. Ezekkel a fejlesztésekkel már idegenrendészeti ügyszám generálnódna, így a Robotzsaru rendszerben is megjelenne az új ügy, majd később az a bevándorlási ügyintézők részére a MIR rendszerben is elérhetővé válna.

A Mobil Járőrjelentés készítése

A magyar rendőrségnél jelenleg is zajlik a járőrök tevékenységét segítő mobil szoftveres alkalmazás, a Robotzsaru TIRMobil rendszer éles teszt-üzeme, mely a rendőrségi gépjárművekbe szerelt ipari PC-n és mobil eszközökön (Android operációs rendszerrel ellátott ZTE okos telefonokon) keresztül végzi a járőrirányítás feladatait 3G hálózaton működő mobil adatkapcsolattal. Ezek, a Robotzsaru NOVA Tevékenység-irányítási Rendszer, vagyis a TIR rendszer részeként működő alkalmazásokat futtató olyan számítástechnikai eszközök, amelyek biztosítják a bevetési egységek feladatainak végrehajtásához szükséges informatikai háttérrel, együttműködnek a TIR-rel az önálló esemény- és státuszkezelésben. Közvetlen elérést biztosítanak az alkalmazott nyilvántartásokhoz, támogatják a videó, kép és hangfelvétel kezelését, navigáció segítségével útvonaltervezést végeznek, lehetőséget biztosítanak a segítségkérésre úgy, hogy manuálisan kiváltott riasztás esetén vészhelyzetben a Tevékenység Irányítási Központ – a TIK – számára információkat küldenek. A járőrök a kézi vagy gépkocsiba szerelt mobil eszközökön keresztül kapják meg szolgálati eligazításuk alap adatait is, megtekinthetik az eligazítás részleteit (útvonal, részletes feladat) és a járőrökörzetük is megjeleníthető. Az eljárás alá vont személyek adattári ellenőrzése is lehetővé válik, ráadásul a személygépkocsik lekérdezését rendszámfelismerő szoftverelem is segíti. A járőr ezen felül beléphet a jog-

tárba, hogy a hatályos jogszabályi rendelkezésekről valós időben tájékozódjon az adott ügyben. Az okos telefonos applikációk változatos és kimeríthetetlen lehetőségeit ismerve könnyen belátható, hogy a határrendészeti feladatot ellátó járőr részére az illegális migráció kezelése terén is nagy segítséget nyújthat a jelenlegi alkalmazás alábbi részletes megvalósítási javaslat szerinti továbbfejlesztése.

A járőröknek kiadott mobileszközök jelenlegi funkciói még nem fedik le a teljes járőrszolgálati tevékenységet, ezért azok a rendelkezésre álló Android alapú applikáció fejlesztésével kiegészíthetők a „*Mobil Járőrjelentés*” készítésével is.

Jelenleg a HIDRA idegenrendészeti rendszerben elérhető „*Jelentés az előállításról*” című nyomtatvány kitöltéséhez az alábbi adatokat kell rögzíteni:

- Előállított külföldi neve, születési ideje, anyja neve.
- Az előállítás kezdő ideje.
- Kényszerítő eszköz került-e alkalmazásra, ha igen, milyen, mettől, meddig?
- A kényszerítő eszköz alkalmazására, használatára figyelmeztetés, megelőző intézkedés történt-e?
- Sérülés keletkezett-e ?
- Dologi kár keletkezett-e?
- Az előállított hozzátartozója/képviselője kiértékelését kérte-e?
- A személyes szabadságot korlátozó intézkedésre, előállításra hol került sor?
- A rendőri intézkedésre hol került sor?
- A személy idegenrendészeti eljárás során korábban menekültkérelmet terjesztett-e elő és befogadó állomáson, közösségi szálláson került-e elhelyezésre?
- A kijelölt szálláshely jogellenes elhagyására hányadik alkalommal került sor?
- Az eljárás alapjául szolgáló esemény és az intézkedés rövid leírása.
- Az előállítás vége.

- Az előállítás összes időtartama.
- Az előállított szabadon bocsátásra került, vagy őrizetbe vételre került, vagy átadásra került más hatóság részére?
- Parancsnoki kivizsgálás.

Ezen adatok teljes körűen az elfogáskor még nem állnak rendelkezésre, azért a fejlesztés során arra kell törekedni, hogy az alapvető – személyes adatok nélküli – járőrjelentés elkészíthető legyen, és annak főadatait a későbbiekben az ideiglenes ügyszám alapján majd a HIDRA rendszer is be tudja integrálni.

Az anonim – személyes adatok nélküli – járőrjelentés és a hozzá kapcsolt helyszínvázlat az alábbiak szerint épül fel.

„Tisztelt Alezredes Úr! ... (név ...rendfokozat ...beosztás...szolgálati hely...) jelentem, hogy ...napon ...óra...perckor...szolgálati helyen határrendészeti járőrszolgálat ellátása során ... fő ...állampolgárt (...férfi ...nő ...gyermek) vontam igazoltatás alá, akik ...-tól ... irányba haladtak gyalogosan. A személyek Magyarországon való tartózkodásuk jogszerűségét hitelt érdemlően nem tudták igazolni, személyi okmányokkal nem rendelkeztek. A helyszínen végrehajtott előzetes ruházat átvizsgálást követően őket a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV törvény 33. §-a (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 67. §-a (4) bekezdése alapján Határrendészeti Kirendeltség előállító helyiségébe állítottam elő. A személyekkel szemben ... kényszerítő eszköz került alkalmazásra ... óra ...perctől ...óra ...percig. Az előállítás és a kísérés során sérülés nem keletkezett, rendkívüli esemény nem történt. Az előállítás megszűnt ... óra ... perckor. A személyeket további intézkedésre ... részére adtam át. Az intézkedésben részt vettek: (név ...rendfokozat ...beosztás). Kelt, aláírás, Melléklet: helyszínvázlat, (fénykép dokumentáció – opcionális).”

Egy ilyen egyszerű tényjelentés néhány adat gyors megadásával a TIR-Mobil szoftver továbbfejlesztésével elkészíthető lenne a mobilszközön. A járőrnek a bejelentkezést követően a Robotzsaru TIRMobil főmenüjéből jelenleg a következő menüpontok érhetők el:

- Szolgálatvezénylés
- Adatlapok kezelése
- Státusz módosítása
- Pánik – SOS
- KEKKH
- Körözöttek
- Küldések listája
- Jogtár
- Priorálás
- Szerviz
- Kijelentkezés

4. számú kép
RZS TIRMobil főmenü

Javaslatom szerint ide szükséges beilleszteni a „Járőrjelentések” menüpontot, azon belül választható lenne a „Jelentés elfogásról” vagy „Jelentés terepkutatásról” almenüpont. A „Jelentés elfogásról” gombra kattintva a járőr az alábbi lehetőségeket választhatja ki.

- Elfogás alapadatainak gyors bevitele
- Helyszínvázlat készítése
- Fénykép dokumentáció készítése
- Járőrjelentés mentése

Az „*Elfogás alapadatainak gyors bevitele*” menüpontban a járőr meg tudná adni az alábbiakat:

- Szolgálati hely és idő kiválasztása (napi eligazításból vagy legördülő menüből).
- Elfogott személyek állampolgársági és nemenkénti megoszlása (pl: 5 fő afgán, 6 fő pakisztáni, 2 fő szír – 6 férfi, 5 nő, 2 gyerek).
- Mozgás iránya, módja (pl: É-i irányba, gyalogosan – legördülő menüből).
- Kényszerítő eszköz alkalmazása (típusának kiválasztása legördülő menüből, alkalmazás megkezdésének ideje).

A „*Helyszínvázlat készítése*” menüpontban a járőr az applikáció által megjelenített térképen rábökéssel meg tudná adni az elfogás pontos helyét, melyet a mobil eszköz GPS vevőjének jele alapján a program azonnal be-kódol és a korábban megadott személyi statisztika, idő és mozgási irány alapján azokat elektronikus térképre rajzolva automatikusan helyszínvázlatot készít így az később elektronikusan vagy igény szerint kinyomtatva áll rendelkezésre.

5. számú kép
Helyszínvázlat

A „*Fénykép dokumentáció készítése*” menüpontra kattintás után automatikusan bekapcsolódna a mobileszköz kamerája és így az okos telefonnál ismert módszerrel releváns képek készíthetők, melyek egy fénykép dokumentációs sablonba kerülnek elmentésre az applikáció által, így az később elektronikusan vagy igény szerint kinyomtatva állnak rendelkezésre.

A „*Járőrjelentés mentése*” opciót választva az eddig elkészített jelentést az applikáció jelentéssé rendezné össze, és a Robotzsaru iktató modullal való összekötés megteremtése után ideiglenes iktatószámon tarthatja nyilván. A járőr bevonuláskor a Robotzsaru rendszerben a mobil eszköz applikációja által készített jelentést és a hozzá kapcsolt helyszín vázlatot és fényképes dokumentációt kiegészítheti, kinyomtathatja, aláírhatja megkönnyítve és felgyorsítva ezzel a jelentésírás folyamatát. Az idegenrendészeti ügyintézők pedig a HIDRA rendszerben indított ügybe automatikusan behívhatják az elektronikus járőrjelentés alap adatait.

A járőr a „*Járőrjelentések*” menüpontból kiválaszthatja a „*Jelentés terepkutatásról*” opciót is. Itt az előzőekben említettekhez hasonlóan készítheti el a terepkutatásról készült fényképes és térképes jelentését. A program által felkínált szövegmezőkben természetesen egyedileg néhány mondatos szövegeket is megadhat. Ennek gátat szab, hogy a PDA méretű készüléken kényelmesen csak rövidebb szövegek készíthetők el egy érintőceruza használatával, de természetesen az applikációba menthetők bizonyos szöveg panelek, melyek gyorsan elérhetők és beszúrhatók. A terepkutatásról szóló összerendezett jelentés ideiglenes iktatószámon iktatható és a szolgálati helyen szükség esetén kinyomtatható.

Természetesen a TIRMobil járőrjelentés készítő alrendszere akkor működne igazán hasznosan, ha közvetlenül a Tevékenységirányítási Központban lévő monitorfalon megjelenítené az elfogás helyét és legfontosabb adatait, vagyis az elfogó járőr tagjait, gépjárművük forgalmi rendszámát, EDR rádió számukat és a használt mobil eszköz számát, illetve természetesen az elfogott személyek számát és állampolgárságát valós időben. Ez a szoftveres kapcsolat áttekinthetővé tenné egy adott nagy mozgású határszakaszon bekövetkezett tiltott határátlépéseket vagy határzár sértéseket és így segít-

heti a járőrirányítási rendszert, adatokat adhat az elemző-értékelő tiszteknek a határhelyzetképekhez és pontos statisztikai adatszolgáltatást tenne lehetővé. A TIRMobil járőrjelentés készítő modulja összeköttetésbe hozható a Robotzsaru NEO belső koordinációs rendszerével is, melyen keresztül tisztán elektronikus formában is felterjeszhető a jelentés a szolgálati előljárónak.

A Mobil Járőrjelentés előnyei között említhető tehát, hogy gyors, pontos jelentés készíthető segítségével a terepen megkönnyítve ezzel a jelentésírás végrehajtását. Az innováció megvalósítása valós idejű, automatikus, elemzhető adatokat nyújthatna a szolgálatirányító parancsnokoknak, elemző-értékelőknek és a vezető állománynak is. A fejlesztést a rendőrségen belül az ORFK GF Informatikai Fejlesztési Főosztálya végre tudná hajtani. A program integrálható lenne továbbá a Robotzsaru NOVA intranetes elérésű szoftverrendszerébe, és nemcsak a PDA mobil eszközökkel, de a járőr gépkocsikba telepített ipari PC-kkel is kompatibilis lenne.

A járőrszolgálat tagjának persze a fent felvázolthoz képest nehezebb dolga van akkor, ha az elfogás – vagyis a tetten érés – közvetlenül a határzárnál történik így az elkövető cselekménye már a Btk. 352/A §-ba ütköző határzár tiltott átlépése vétsége. Ilyenkor még nagyobb szükség van a javasolt rendszer működésére, hiszen a büntető eljárás lefolytatásához több pontos adatra, bizonyítékra van szükség. Ekkor a jelentés, illetve már a feljelentés több adatot kell, hogy tartalmazzon.

A járőr a Mobil Járőrjelentéssel rögzíteni tudja a jogellenes belépés – vagyis a bűncselekmény elkövetésének – pontos helyét, idejét, hogy mekkora távolságból észlelte a bűncselekményt, milyen napszakban és milyen időjárási körülmények között. Ezeket ráadásul a javasolt szoftver a mobil-eszköz adatainak átemelésével emberi beavatkozás nélkül megjelenítheti. A pontos elfogási helyet és az észlelés helyét GPS koordinátával jelölve térképen határolhatja be, illetve ezek távolságát automatikusan megadhatja. Az elfogás idejét és a napszakot az óra funkcióból veheti át az applikáció. Azt, hogy az elkövető milyen módszerrel követte el cselekményét, átmászott-e a kerítésen vagy átbújt alatta, esetleg felette, egy előre megadott válaszokat tartalmazó legördítő menüből választhatja ki a járőr. A szolgálati

személynek rögzítenie kellene továbbá az elkövető mozgási irányát, azt, hogy csoportosan követték-e el a cselekményt, és hogy hogyan érkezett a határzárhoz, gyalogosan, vagy esetleg gépkocsival. Le kellene írnia ezen felül az esetleges embercsempész segítségére vonatkozó adatokat is. A határzár tiltott átlépése bűncselekmény felfedésekor ezen felül a mobilkészítők saját kamera funkciója által rövid videó is rögzíthető lenne, mely a mobiljárőrjelentéshez kapcsolható. Az itt bemutatott vizsgálati munka tartalma nyomozást felügyelő ügyészek elvárását is kielégíti. Látható tehát, hogy a járőrnek gyorsan, nagy mennyiségű és pontos adatot szükséges rögzítenie, vagyis egy olyan megoldás, amely ennek egy részét automatikusan elvégzi, nagy segítséget nyújthat a határrendészeti szolgálati ágaknak.

A telepített EMAR fejlesztési lehetőségei

Az előállított migránsok az esetek egy részében – elrejtve ugyan – de személyes okmányokkal, esetenként úti okmánnyal is rendelkeznek, ezekből viszont a személyes adatokat a rendőrök – a tolmácsok segítségével kimásolják, nem kerülnek beolvasásra. Például az OCR kódsávval ellátott szír útlevéllel rendelkezők esetében az EMAR munkaállomásokhoz kapcsolt okmányolvasó gyorsíthatja a munkát, valamint a Határellenőrző és Regisztrációs Rendszer (HERR) ezzel összekapcsolt modulja (pl: mélységi ellenőrzés üzemmódban) azonnal adattári lekérdezést is végezhet az okmány adatai alapján. Ebben az esetben a HERMON rendszerben is könnyen és gyorsan lekérdezhetők a személyek adatai, ezek összevethetők az élő körözési adatokkal.

Az EMAR munkaállomások további fejlesztési lehetőségei az „EMAR kioszkok” és hozzá kapcsolt automatizált beléptető kapuk. Ezek hasonlóak lennének például a budapesti repülőtéren elhelyezett automatizált határforgalom ellenőrző rendszerhez. Az EMAR kioszk javaslatom szerint egy olyan komplex személyazonosítást végző – körülbelül bankautomata méretű – munkaállomás, mely telepítését követően elvégzi az elfogott külföldiek alapvető személyes és biometrikus adatainak rögzítését és segíti az idegenrendészeti eljárás alapdokumentumainak elkészítését is.

6. számú kép
EMAR Kioszk

Az EMAR kioszk egy az alábbi hardverekből, perifériákból állítható össze:

- célszámítógép
- monitor
- beépített lézeryomtató
- elektronikus érintőpad-billentyűzet és érintőceruza
- ujjnyomat leolvasó
- úti okmány leolvasó
- vonalkód leolvasó
- kamera

Az EMAR kioszk az alábbi szoftvereket integrálhatja:

- EMAR rendszer
- HIDRA rendszer
- AFIS-EURODAC ujjnyomat azonosító rendszer

- HERMON körözési rendszer
- HERR, határellenőrzési regisztrációs rendszer

A kiosk működtetéséhez azt egy idegenrendészeti eljárást, meghallgatást végző helyszínen (pl: Szeged Határrendészeti Kirendeltségen) vagy gyűjtőponton, esetleg tranzit zónában a be- vagy kiléptető ellenőrző-átengedő ponton (EÁP) szükséges telepíteni. Az elfogott személyek be- és kiléptetése kizárólag az EÁP-on keresztül történne. A zöldhatáron az elfogást követően vagy legkésőbb a gyűjtőpontra történő beszállításkor egy vonalkódos karszalag kerül fel az elfogott személy csuklójára, melyen rögzítésre kerül az elfogás ideje.

Az elfogott személyt ezt követően az EÁP-on lévő EMAR kioszkhoz kísérik. A kiosk működtetéséhez egy rendőr és egy tolmács is szükséges. A rendőr biztosító feladatokat végezne, míg a tolmács a személyes adat kitöltést segítené. A személy adatainak felvitele a vonalkód beolvasásával kezdődne. A vonalkód olvasáshoz a rendszerbe beépíthető a jelenleg is használt Motorola DS9208 vonalkód olvasó eszköz. Ezt követően elsőként megjelenne egy személyi adatlap (tartalmazza a vonalkódot is), melyen rögzíthetőek a személy és az elfogás alapvető adatai (név, születési idő, állampolgárság, nem). Amennyiben a személy rendelkezik OCR kódsávval ellátott úti okmánnyal, akkor a rendőr az okmányból alapos személyazonosítást végez, majd a határátkelőhelyeken látott módon a leolvasó szkennel üvegére adathordozó oldallal lefordítva ráhelyezett okmányt beolvassa. Az okmány leolvasásához a rendszerbe beépíthető egy PRMC-233 típusú okmányleolvasó. Az adat ellenőrzés egy billentyű kombinációval megtörténik a nemzeti és Schengeni, valamint az Interpol adatbázisokban. Megjegyzendő, hogy bár a lehetősége adott, az automatikus okmányolvasás jelenleg sajnos a befogadó helyeken nem vagy csak ritkán valósul meg, annak ellenére, hogy léteznek mobil okmányleolvasó eszközök és használatuk nagyobb biztonságot jelentene, hiszen a ruházat átvizsgálás során sokszor kerül elő úti okmány a személyektől.

Ha a személy nem rendelkezik beolvasható úti okmánnyal, de más okmánnyal igen és annak adatait a tolmácsnak helyesen mondja el, valamint

az okmány nem látszik hamis-hamisított okmánynak, akkor annak adatai alapján lehetne az EMAR által kért személyes adatokat az elektronikus érintőpad-billentyűzeten az érintőceruzával begépelni. Ebben segíthet, ha szoftveresen más nyelv – akár arab írásjelek – választható ki a billentyűzeten és azt a tolmács segítségével helyesen rögzíthetjük.

Ezt követően a személy biometrikus adatai rögzíthetőek lennének. A beépített webkamera legfeljebb 1 Mbyte méretű digitális arcképet készítene és csatolná az adatfájlhoz az EMAR-ba.

Ezután következhet az egy ujjas digitális ujjnyomat vétel, melyhez a jelenleg használatos RECOcard14 szoftver és a SUPREMA RealScan G10 optikai ujjnyomat olvasó beépítése javasolható. A személy ellenőrzéséhez elégséges a RECOcard14 szoftver rendőr általi elindítása után a „*Személyazonosítás 2 ujj alapján*” menüpontban a bal és a jobb mutató ujj nyomatának rögzítése. A felvett ujjnyomatokból és adatokból elkészül egy NIST tranzakciós fájl, mely levélmellékletként továbbításra kerül a Központba további feldolgozásra. A „Frissítés” gomb megnyomása után a listában megjelenik a tranzakció. Az elküldött tranzakció esetén a „nyomatlap státusza” mezőben megjelenik a válasz, vagyis hogy van vagy nincs találat az ujjnyomatra.

Ezután az adatlapon automatikusan rögzíthető még az objektumba be- és kilépés ideje (vagyis a vonalkód leolvasás ideje, az irány megjelölésével, melyet a rendszer naplóz), valamint az előállítási idő kezdete és az elhelyezési pont. Több azonos időben előállított személy felvitele gyorsítható, mert az előző elfogási adatokat megtartja a rendszer. A személy adatlapja automatikusan bekerül egy adatbázisba, mely végig kíséri az adott személyt az eljárás ideje alatt. Emellett azonnal lekérdezhetővé válik az objektumokban tartózkodók pontos száma, illetve lehetőség van az adatok szűrésével történő különböző lekérdezésekre, szállítási listák készítésére.

Az EMAR kiosk javaslatom szerint egy beépített lézer nyomtatóval is kiegészülhet. Ez azért lenne fontos, mert egyrészt az elkészített adatlapok vagy listák azonnal a kiosknál kinyomtathatóak, de mivel a személyes

adatok is rendelkezésre állnak, így a rendszer összeköthető a HIDRA rendszerrel és annak egyes nyomtatványai már a beléptetéskor papír alapon állhatnak rendelkezésre.

Az EMAR és a HIDRA összekapcsolása

Az EMAR és a HIDRA összekapcsolásával kioszkon bevitt személyes adatok, a készített fénykép és az intézkedés alapvető adatainak a HIDRA rendszerbe történő automatikus átemelése, automatikus törzsadat kitöltés és a személynek új ügy nyitása jelentősen gyorsíthatja a jelenlegi ügyintézést. Az alapadatok programban történő megjelenése által új idegenrendészeti ügyszám generálódik, így a Robotzsaru rendszerben is megjelenik az esemény leírása, majd később az ügy a MIR rendszerben is elérhetővé válik. Természetesen nem elegendő a külföldi nevének, születési adatainak, állampolgárságának és nemének kitöltése. Ennél több adatra van szükség, melyek az alábbiak:

- Név
- Születési hely
- Születési idő
- Anyja neve
- Neme
- Állampolgárság
- Lakóhely
- Családi állapota
- Jelenlegi foglalkozása
- Iskolai végzettsége
- Anyanyelve
- Nyelvismerete
- Személyazonosító okmány típusa
- Személyazonosító okmány száma
- Személyazonosító okmány érvényessége
- Vízumszáma

- Vízum típusa
- Vízum érvényessége
- Magyarországi tartózkodási helye
- Nemzetisége
- Vele együtt utazó családtagja
- Vele együtt utazó családtagjainak száma, adatai

Az adatok egy része úti okmány beolvasásával vagy abból kitöltve a kioszkon bevihető lenne a HIDRA törzsadatok adatbázisába. Ha valamely adat nem releváns (például vízumszáma, Magyarországi Tartózkodási helye) azokat ki lehet kapcsolni a szoftver felviteli mezőiből.

Nagy előrelépést jelent azonban az, ha az idegenrendészeti eljárás gyors lefolytatását elősegítve ezek és a fénykép már a kioszkon bevitelre kerül, mert egyrészt ezt követően már ott az előállítás elején nyomtatható részére a „jogokról szóló tájékoztató” akár arab nyelven is. Így az eljárás jobban megfelel a normáknak, az emberi jogokról való tájékoztatás követelményeinek és az ügyészségi vagy más ellenőrzések lefolytatása is kevesebb problémát tárhat fel. Az itt felvázolt fejlesztés képessé teszi ezt követően az idegenrendészeti ügyintézőket arra, hogy a meghallgatás előtt a személy vonalkódját leolvassva őt azonosítsák, a már létrehozott HIDRA ügyszámot megnyissák és abban tovább dolgozzanak.

A mobil EMAR rendszer

A következőkben szükséges számba venni a jelenlegi telepített EMAR rendszer helyett a mobil járőrszolgálat eszközeinek kihasználásával a migráns azonosítás okos telefonos applikációval történő végrehajtását. Ennek jelentősége elsősorban a rendőrségi objektumokba történő előállítások során szükséges automatizált migráns azonosítás és priorálás követelményeinek megteremtésében áll.

Tanulmányom ezen pontján ismételten a járőrnek kiadott mobileszközök jelenlegi funkcióinak szoftveres fejlesztését javaslom. A jelenlegi szoftver kiegészíthető a „*Mobil EMAR*” nevű alkalmazásrészsel.

A Mobil EMAR egyik célja, hogy az elfogott illegális migránsok alapvető személyes adatai rögzíthetők és a rendőrségi EMAR adatbázisba mobil internet kapcsolaton keresztül beküldhetők legyenek. A másik célja, hogy a rendőrségi objektumokba már befogadott – vonalkódos karszalaggal rendelkező – illegális migránsok rögzített adatait az idegenrendészeti hatósági ügyintézők megtekinthessék. Ennek igénye abból adódik, hogy a rendőrségi gyűjtőpontokon, nagyobb előállító helyeken a kialakított szektorokban és ezek között a migránsok kísérettel mozognak, de ha a szektorból valakit el kell szállítani vagy a mozgás alatt azonosítani, akkor ez nyelvi nehézségekből adódóan csak a rajta lévő karszalag adatainak kiolvasásával oldható meg. Problémát okoz az is, ha a már rögzített személy adatait más adatokkal össze kell vetni hozzá tartozóját kell megtalálni.

Ilyen esetekben a ZTE mobil eszközre kifejlesztett „Mobil EMAR” alkalmazás nyújthat segítséget.

7. számú kép
Mobil EMAR

A terepen történő személyrögzítés akkor valósulhat meg, ha a járőr a helyszínen rendelkezik vonalkódos karszalagokkal és a mobil eszközzel, melyre az applikáció telepítésre került. Elsőként a járőr bejelentkezik az

applikációba a saját Robotzsaru azonosítójával és megkezdi a hely- és tevékenységadatok legördítő menüből történő kiválasztását.

A kiválasztható tevékenységek az alábbiak lehetnek:

- Személy adatainak felvétele
- Rögzített személy keresése
- Személlyel kapcsolatos tevékenység rögzítése
- Személy szállítása
- Statisztikák

Adatlap kitöltése előtt a személyre fel kell helyezni a vonalkódos karszalagot. Ezután a járőr elindítja a vonalkód olvasó programot a „*Vonalkód olvasás*” gombbal és az adatlapon aktív vonalkód mezőbe beilleszti a karszalagon található azonosítót. Az adatlapon a továbbiakban minden adat ezen azonosítóhoz csatolódik. Ezen adatok a következők:

- Személy állampolgársága
- Személy kora (kiskorú vagy felnőtt)
- Személy neme
- Elfogás helye (automatikus GPS alapú helyrögzítés)
- Elfogás ideje (automatikus rögzítés)

Az adatlapon opcionálisan rögzíthető továbbá:

- Személy neve (ha a járőr által rögzíthető)
- Személy születési ideje
- Fénykép (a mobil eszköz kamerája segítségével)

A rögzített személyek adatainak visszakeresésére is van lehetőség a „*Rögzített személy keresése*” menüpontban. A vonalkód mezőt kitöltve, vagyis a kódot beolvasva majd a lekérdezés gombra kattintva betöltődnek az adott személyhez tartozó információk és a vele kapcsolatban rögzített

tevékenységek. A „*Személlyel kapcsolatos tevékenység rögzítése*” menüpontban a tevékenység listából kiválasztva a „Ruházat átvizsgálása” opciót, rögzíteni lehet a rendszerben, hogy a kiválasztott személy ruházata átvizsgálásra került. Az így rögzített tevékenység ezt követően meg fog jelenni a felhasználó lekérdezésekor, ez által ellenőrizhető, hogy mely időpontban lett elküldve a személy átvizsgálásra. Amennyiben az adott helyszínről átszállítják az elfogott személyt (de még nem fejeződött be vele kapcsolatban a rendőrségi eljárás) akkor a „*Személy szállítása*” opciót kell kiválasztani a tevékenységek közül. Ha a kibocsátani kívánt személy vonalkódja nem került rögzítésre, akkor a „*Személy felvétele*” gombra kattintva a rendszer átlép az adatfelvétel oldalra ahova be is illeszti az illető vonalkódját. A rögzítést követően lehet majd szállítani a személyt.

Amennyiben tehát a Mobil EMAR megvalósulhat, akkor a rendszer azonnali és pontos információkat biztosít a jogosultsággal rendelkező határrendészeti kirendeltség ügyeletesnek, a vezető vizsgálónak, az őrpáncsnoknak, a koordinátornak és a vezető állományoknak az intranetes felületen történő belépés után függetlenül attól hogy melyik objektumban tartózkodnak, így az elfogások, és a migránsok objektumok közötti mozgása is nyomon követhető, és a biztonság növelhető a rendszer alkalmazása által, mely elsődleges érdekként fogalmazható meg.

Befejezés

A szakértők rámutattak, adatvédelmi szempontból is nagy gondot jelent Európának, hogy migránsok tömegei azonosítás nélkül áramlottak be a kontinensre, a már bent lévők azonosítása pedig 5, de akár 10 évig is eltarthat. A tagállamok a terrorizmus elleni harc megvívásában mindenhol egyre megbízhatóbb és elsősorban a biometrikus azonosító jegyek rögzítésén alapuló rendszerek kifejlesztésén dolgoznak. A beléptetési pontokon – például a görögországi szigeteken létrehozott Hotspotoknál – a migránsok egyidőben olyan nagy számban vannak jelen, mely fizikailag most is lehetetlenné teszi 24-48 órán belüli azonosításukat, regisztrációjukat.

A fenti problémával hazánkban a rendőrség is szembesült 2015 évben, amikor annak nyarán nem ritkán naponta 8-10 ezer illegális határátlépő is belépett a magyar-szerb, majd magyar-horvát külső határszakaszokon. Be kell vallanunk, hogy az akkori technikai ellátottság és alkalmazott módszerek naponta legfeljebb 4-5 ezer fő regisztrációját engedték meg a Rendőrség és a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal tisztségviselői számára. Napjainkban, tekintettel arra, hogy a Schengeni külső határszakasz erős technikai és jogi védelme Magyarországon visszaszorította az államhatár illegális átlépését, van idő és lehetőség rendszereink fejlesztésére, a válsághelyzet tapasztalatainak felhasználásával.

Jelen tanulmányomban felsorolt fejlesztési lehetőségek - úgy mint a mobil járőrjelentés alkalmazás, a jelenleg rendelkezésre álló EMAR munkaalomások más hardveres perifériákkal történő felszerelése, a személyazonosító EMAR kioszkok és a mobil EMAR applikáció kifejlesztése, végül az EMAR rendszer és a HIDRA összekapcsolása - mind abban az irányban indítanak el egy innovatív szakmai gondolkodást, hogy a jövőben bekövetkező hasonló helyzetekre a Rendőrség technikailag felkészültebben álljon készen. Ez a cél pedig megvalósításra érdemes.

IRODALOM

15/2010. (OT.8) ORFK utasítás a Rendőrség idegenrendészeti tevékenységét támogató szakrendszer működtetéséről

57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyeletei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről